קח מקל, קח תרמיל...

הרב יוני לביא - מנהל מוקד 'חברים מקשיבים'

שלום הרב, קוראים לי אבנר ואני בן 16 וחצי. הייתי השבוע בטיול עם חברים בצפון והיה באמת חבל על הזמן. אם אתה מחפש לאן לקחת ת'משפחה בחופש יש לי כמה המלצות שוות אששש😁 . אלא מה, בסוף אחד המסלולים עמד קיוסק שמכר אוכל מכל מיני סוגים – פיתה עם חביתה וסלט, לחמנייה עם נקניקייה, פלאפל, וכמובן שתייה וממתקים.

נו, נשמע ממש מפתה 😉. תרשה לי לנחש שגם המחיר היה בהתאם.

אוהו, אל תשאל. כל קרטיב עלה שבעה שקלים, ובשביל ארטיק אתה כבר צריך לקחת משכנתא😞 , איך שלא יהיה לא על זה באתי לשאול.

אנסה עוד פעם את מזלי – היה קשה למצוא אצלו תעודת כשרות?

וואלה, איך ידעת? באמת שאלתי אותו על תעודה והוא אמר שאין לו כי הוא פתוח בשבת, אבל מיד נשבע באימא ובאבא שלו שהוא מסורתי ושומר כשרות ושאנחנו יכולים לאכול אצלו בלי חשש.

אני מניח שעל הקיר גם היו תלויות תמונות של הבבא סאלי, הרב כדורי והרב מרדכי אליהו והוא סיפר לכם שסבא שלו היה רב חשוב וצדיק באיזו עיירה במרוקו או משהו.

חחחחחחחחחח זה נשמע כאילו היית שם אתנו 😉. בכל אופן היה ויכוח בין החבר'ה אם אפשר לקנות אצלו דברים פשוטים כאלה – פיתה עם חביתה וסלט, אתה יודע. כאילו, מה יש בזה שיכול להיות לא כשר? תאמין לי הרב, אחרי 15 ק"מ שהלכנו היינו מה זה רעבים.... 😞

תראה, טוב עשיתם שהקפדתם לברר בנוגע לתעודת כשרות. הכלל המנחה אותנו צריך להיות שכל עוד אין למקום תעודת כשרות מקורית (ולא צילום), בתאריך עדכני (ולא שעבר זמנה), מרבנות מוכרת (ולא של כל מיני גופי כשרות מוזרים או לא מוכרים) – אי-אפשר לקנות שם אוכל. לא משנה כמה צדיקים תלויים על הקיר, לא משנה מה אורך הזקן של המוכר ובחיים של מי הוא נשבע, ולא חשוב אילו תירוצים הוא מספר ("שלחו לי תעודה בדואר, אבל בדיוק הייתה שביתה והיא מתעכבת..."). פשוט מאוד: אין תעודה – לא קונים!

אבל לא מדובר בבשר או בעוף. אלו היה סתם דברים פשוטים שכל אחד יכול להכין במטבח שלו...

לא משנה. מי שפותח חנות תוך כדי חילול שבת, אי-אפשר לסמוך בכלל על שמירת הכשרות שלו. גם אם נדמה לו שהוא יודע מה ההלכה – מי אמר שהוא צודק? איך אני יכול להיות בטוח שלא התחלף לו כלי בשרי בכלי חלבי? חוץ מזה יש פוסקים הסוברים שכלי שבושל בו בשבת דינו ככלי שבושלה בו טרפה, וממילא אין לאכול ממנו גם ביום חול בלי הגעלה...

אוקי, ומה בנוגע לקניית אוכל סגור באריזה, נגיד פחית קולה או חבילת ביסלי שסימון כשרות מוטבע עליה?

נכון שאי-אפשר לומר על דבר סגור באריזה שאינו כשר, אבל יש בעיה לקנות מאכל כזה במקום שאינו כשר מסיבות אחרות: ראשית כול – 'מראית עין'. עצם זה שבחור חובש כיפה או בחורה בחצאית נכנסים וקונים במקום שאינו כשר הוא דבר בעייתי: דע לך שיש לא מעט אנשים לא דתיים שחשוב להם לאכול כשר, אבל אינם יודעים לבדוק כשרות או לחפש תעודה. כשהם רואים אדם דתי קונה במקום כזה, מבחינתם זו הוכחה שהמקום כשר ואפשר לסמוך על הכשרות שלו.

בעצם אתה אומר שכשאני קונה שם אני כאילו נותן 'תעודת כשרות' למקום בעיני כל מיני אנשים...

ממש ככה. אך מעבר לזה קנייה במקום כזה היא בעצם תמיכה (עקיפה אמנם) בחילול שבת. אנחנו צריכים להתאמץ ולהשתמש בכוח הקנייה שלנו לטובת מי שמקפיד על שמירת השבת ומוכן לשם כך לוותר על הכנסה של יום שלם בשבוע. חבל אם נעודד דווקא את מי שמחלל שבת. אמר לי פעם אחד כזה: "אני, מה אכפת לי. הדתיים קונים אצלי בימי חול והחילונים קונים אצלי בשבת". אם הוא היה יודע שבגלל חילול השבת שלו הוא יפסיד לקוחות וכסף, הוא היה חושב פעמיים האם לעשות את זה...

ואם ממש נתקענו בלי מים ואנחנו חייבים לקנות איפשהו? 😞

תראה, לא אמרתי שתיתקעו באמצע הדרך בלי טיפה ותתייבשו. ברור שאם אין לכם מה לשתות וזו האפשרות היחידה – תקנו שם מים מינרליים ותמשיכו. אבל בנוגע לאוכל מבושל או אפילו לסתם פינוקים וממתקים אפשר להתאפק עד שמגיעים למקום כשר באמת. 😉

סבבה, הרב, אחותי פה לידי וגם היא רוצה לשאול משהו. אפשר?

בשמחה.

היי הרב, שמי אילה ואני בת 14. אני אוהבת מאוד ללכת לים ולשחות אבל בדרך כלל בחופים ובברכות יש מציל גבר ולא מצילה. מותר לי להיות במקום כזה בבגד ים?

שלום אילה. מובן שאם אפשר, מצילה עדיפה ממציל. אך המציאות היום היא שאין הרבה בנות מצילות וגם הציבור לצערנו אינו מתעקש כל כך. לכן אם את נקלעת למצב שיש רק מציל גבר – מותר לבנות לשחות שם. בהלכה הדבר הזה קרוי "אומן – בעבודתו טרוד". כלומר בעל מקצוע (רופא, צלם וכדו') מרוכז בביצוע מדויק ומקצועי של העבודה שלו ואינו מתמקד בהיבטים אחרים ולא צנועים של מה שלפניו. המציל למשל נושא על כתפיו אחריות גדולה. עליו לדאוג לשלום כל השוחים ולבטיחותם. אם יסיח את דעתו אפילו לרגע מעבודתו ויתעסק בדברים אחרים, מישהו עלול לטבוע, חלילה, וזו האחריות שלו. ולכן אין זה חוסר צניעות לשחות שם. עם זה בכל מקום שאפשר להביא מצילה ולהעלות את רף הצניעות, הדבר מבורך. תגידי, אחיך עוד לידך?

בטח, הרב, גם אני נמצא פה. 😁

יש משהו שאני רוצה לומר לשניכם. דעו לכם שהרבה מאוד אסונות קרו בחופש בטיולים או במקורות מים. לא מעט צעירים קיפחו את חייהם, נפלו, טבעו, התייבשו והוכשו, וברוב המקרים היה אפשר בהיערכות מתאימה ובנקיטת אמצעי זהירות למנוע את האסון. יש לכם אחריות גדולה לא רק לעצמכם אלא גם לחברים ולחברות שלכם. לא לתת לאף אחד לעשות שטויות או 'דאווינים', כשבסוף נצטער שעמדנו מן הצד ולא עצרנו אותו. לפעמים משתלם להשקיע עוד כמה שקלים ולהיכנס למקום (נפרד, כמובן 😉) מסודה, עם שירותים ומציל, ולא להתברבר שעתיים כדי למצוא איזה חוף פיראטי עם תנאים גרועים, והעיקר שחסכנו כמה גרושים.

בסדר גמור, תודה רבה, הרב.

והעיקר, תמשיכו לטייל וליהנות מארץ ישראל היפה שלנו 😁.

לשאלות בני נוער בכל הנושאים "חברים מקשיבים"
בכל ערב, טל': 1599-5000-54 וברשת: makshivim.org.il